

บทที่ ๑
บทนำ

ความเป็นมาของปัญหา

ธนาคารพาณิชย์เป็นสถาบันทางการเงินที่มีความสำคัญที่สุดในการระดมเงินออมจากแหล่งที่มีเงินทุนเกิน (Surplus Unit) และนำไปให้สินเชื่อแก่แหล่งที่ขาดแคลนเงินทุน (Deficit Unit) ในประเทศที่กำลังพัฒนา เงินทุนมีความจำเป็นและสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม เพราะเหตุนี้ธนาคารพาณิชย์จึงมีบทบาทอย่างมากในขณะนี้

สำหรับประเทศไทย เนื่องจากระบบธนาคารพาณิชย์เป็นระบบสาขา (Branch Banking System) ประกอบกับการไม่อนุญาตให้ตั้งธนาคารพาณิชย์เพิ่ม (ธนาคารสุดท้ายที่ตั้งขึ้นตั้งในปี พ.ศ. ๒๕๐๘) เมื่อเป็นเช่นนั้น การขยายตัวของระบบธนาคารพาณิชย์จึงเกิดจากการเพิ่มสาขา และสินทรัพย์ของธนาคารพาณิชย์ที่มีอยู่ (๑ : ๑) ยิ่งไปกว่านั้น ธนาคารพาณิชย์เป็นสถาบันการเงินที่ได้รับความนิยมมากที่สุดจากผู้ที่มียอดออม ทำให้สามารถระดมเงินฝากได้สูง และมีผลทำให้ธนาคารพาณิชย์เป็นแหล่งที่ให้สินเชื่อมากที่สุดเช่นกัน ฉะนั้น สินทรัพย์รวมของธนาคารพาณิชย์จึงเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะบางธนาคารมีอัตราการเจริญเติบโตของสินทรัพย์รวมสูงมาก

เนื่องจากธนาคารพาณิชย์เป็นองค์การธุรกิจของกิจการหนึ่ง ซึ่งจำเป็นต้องมีผลกำไรจากการดำเนินงาน จึงเป็นที่น่าสนใจว่าอัตราการเจริญเติบโตของสินทรัพย์รวมมีความสัมพันธ์กับอัตราการเจริญเติบโตของกำไรสุทธิของธนาคารพาณิชย์ไทยในลักษณะใด เพื่อจะได้นำความสัมพันธ์นี้ไปพิจารณาหาวิธีวัดประสิทธิภาพของธนาคารพาณิชย์ไทย ดังนั้นวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จึงศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างอัตราการเจริญเติบโตของสินทรัพย์รวมกับอัตราการเจริญเติบโตของกำไรสุทธิของธนาคารพาณิชย์ไทย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาว่าอัตราการเจริญเติบโตของสินทรัพย์ร่วมมีความสัมพันธ์กับอัตราการเจริญเติบโตของกำไรสุทธิของธนาคารพาณิชย์ไทยในลักษณะใด
๒. เพื่อศึกษาว่าขนาดของสินทรัพย์มีผลต่อความสามารถในการหากำไรหรือไม่
๓. เพื่อนำผลของการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอัตราการเจริญเติบโตของสินทรัพย์ร่วมกับอัตราการเจริญเติบโตของกำไรสุทธิมาวิเคราะห์หาวิธีวัดประสิทธิภาพของธนาคารพาณิชย์ไทย

ขอบเขตของการวิจัย

๑. การวิจัยนี้ศึกษาเฉพาะธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในประเทศไทย ๑๖ ธนาคาร ไม่รวมสาขาธนาคารต่างประเทศและธนาคารพิเศษอื่น ๆ
๒. การวิจัยนี้ศึกษารายการต่าง ๆ ในช่วงระยะเวลา ๑๐ ปี เริ่มจากปี พ.ศ. ๒๕๑๕ ถึงปี พ.ศ. ๒๕๒๔
๓. การวิจัยนี้ใช้ตัวเลขที่เป็นรายปี

สมมติฐานในการวิจัย

๑. อัตราการเจริญเติบโตของสินทรัพย์ร่วมมีความสัมพันธ์กับอัตราการเจริญเติบโตของกำไรสุทธิในทิศทางเดียวกัน เนื่องจากในทางปฏิบัติ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ทางด้านกำไรของธุรกิจ ธนาคารพาณิชย์สมควรที่จะลงทุนในสินทรัพย์ที่ก่อให้เกิดรายได้ อันจะนำมาซึ่งกำไรสุทธิที่เพิ่มขึ้น
๒. ความสัมพันธ์ของอัตราการเจริญเติบโตของสินทรัพย์ร่วมกับอัตราการเจริญเติบโตของกำไรสุทธิมีความแตกต่างกันระหว่างธนาคารพาณิชย์ เนื่องมาจากความสามารถในการหากำไรของธนาคารพาณิชย์แตกต่างกันตามขนาดของธนาคาร

ระเบียบวิธีวิจัย

รูปแบบของการวิจัยที่ใช้ ในขั้นตอนการเก็บข้อมูล

๑. การวิจัยจากเอกสาร (Documentary Research) โดยอาศัย

หลักฐานจาก

๑.๑ หนังสือ ตำรา ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ จากสถาบันวิทย-
บริการ จากห้องสมุดคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ห้องสมุด
ธนาคารแห่งประเทศไทย และตำราที่ได้รับการแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญทางด้านการ
ธนาคารพาณิชย์

๑.๒ สถิติตัวเลข จากงบการเงินประจำงวด และรายงานประจำปี
ของธนาคารพาณิชย์ไทย ๑๖ ธนาคาร เป็นระยะเวลา ๑๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๑๕-๒๕๒๔)

๑.๓ พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์และประกาศของธนาคาร
แห่งประเทศไทย

๑.๔ วารสารทางวิชาการที่เกี่ยวกับการธนาคารพาณิชย์ทั้งที่จัดทำโดย
ฝ่ายวิชาการของธนาคารพาณิชย์ และจัดทำโดยสำนักพิมพ์ที่วางจำหน่ายทั่วไป

๑.๕ เอกสาร ช้อมูลและวิทยากรที่ธนาคารพาณิชย์จัดทำขึ้นสำหรับ
ธนาคารเอง และอนุญาตให้เข้าศึกษาเพื่อเป็นวิทยาทานในการทำวิทยานิพนธ์

๒. การสำรวจ (Survey Research) ได้ใช้การสอบถามจาก
เจ้าหน้าที่ของธนาคารพาณิชย์ และเจ้าหน้าที่ของธนาคารแห่งประเทศไทย เพื่อให้ทราบ
ข้อมูลที่ต้องการ

ลักษณะของวิจัยที่ใช้ในการเขียนวิทยานิพนธ์

๑. แบบบรรยาย (Qualitative) ใช้การบรรยายในคำถ้อยคำและ
หลักการในการกล่าวถึงผลการวิเคราะห์ การสรุปและในส่วนที่ต้องอธิบายเพิ่มเติม

๒. แบบใช้ตัวเลข (Quantitative) ได้ใช้การวิจัยเชิงปริมาณ
นำตัวเลขสถิติมาสร้างดัชนี หาอัตราความเจริญเติบโต คำนวณสัดส่วนต่อทั้งระบบ
และอัตราส่วนทางการเงิน วิเคราะห์สมการถดถอย สหสัมพันธ์และอนุกรมเวลา ทดสอบ
สมมติฐาน ใช้สถิติในการวิเคราะห์ของอัตราส่วนทางการเงินที่ได้ ตลอดจนหาค่าต่าง ๆ
และวิธีวัดประสิทธิภาพของธนาคารพาณิชย์ไทย

ข้อมูลสถิติที่ใช้ในการวิจัย

๑. งบการเงินของธนาคารพาณิชย์ ๑๖ แห่ง เป็นระยะเวลา ๑๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๑๕ - ๒๕๒๔) โดยแบ่งเป็น
  - ๑.๑ งบดุล ใช้งบดุลประจำวงเวียนปีเพียงวันที่ ๓๑ ธันวาคมของแต่ละปี
  - ๑.๒ งบกำไรขาดทุน ใช้งบกำไรขาดทุนประจำวงเวียนปีเพียงวันที่ ๓๐ มิถุนายน และงบกำไรขาดทุนประจำวงเวียนปีเพียงวันที่ ๓๑ ธันวาคมของแต่ละปี หรืองบกำไรขาดทุนประจำปีเพียงวันที่ ๓๑ ธันวาคมของแต่ละปีแล้วแต่การจัดทำงบการเงินของแต่ละธนาคารในแต่ละปี
๒. รายงานประจำปีของธนาคารพาณิชย์ ๑๖ ธนาคารเป็นระยะเวลา ๑๐ ปีเช่นกัน
๓. ธ.พ. ๑.๑ จากฝ่ายตรวจสอบและกำกับธนาคารพาณิชย์ ธนาคารแห่งประเทศไทย
๔. รายงานของธนาคารแห่งประเทศไทย
๕. วารสารรวบรวมข้อมูลทางสถิติของธนาคารพาณิชย์ที่พิมพ์เผยแพร่สถิติที่ใช้ในการวิจัย
  ๑. คำนวณค่าดัชนีสินทรัพย์รวมและดัชนีกำไรสุทธิของธนาคารพาณิชย์ไทย เป็นระยะเวลา ๑๐ ปี โดยให้ปี ๒๕๑๕ เป็นปีฐาน (๒๕๑๕ = ๑๐๐)
  ๒. วิเคราะห์การถดถอย (Regression Analysis) เพื่อกำหนดรูปสมการของความสัมพันธ์ระหว่างอัตราการเจริญเติบโตของสินทรัพย์รวมกับอัตราการเจริญเติบโตของกำไรสุทธิ
  ๓. วิเคราะห์สหสัมพันธ์ (Correlation Analysis) ในการวัดระดับของความสัมพันธ์ระหว่างอัตราการเจริญเติบโตของสินทรัพย์รวมกับอัตราการเจริญเติบโตของกำไรสุทธิ

๔. วิเคราะห์อนุกรมเวลา (Time Series Analysis) เพื่อสร้างและเปรียบเทียบระหว่างสมการเส้น Trend ของอัตราการเจริญเติบโตของสินทรัพย์รวมกับของอัตราการเจริญเติบโตของกำไรสุทธิ

๕. ใช้สถิติ $t_i(t - \text{distribution})$ ในการทดสอบสมมติฐานของความสัมพันธ์ระหว่างอัตราการเจริญเติบโตของสินทรัพย์รวมกับอัตราการเจริญเติบโตของกำไรสุทธิ

๖. ใช้ค่ามัธยฐาน (Median) และค่าส่วนเบี่ยงเบนควอไทล์ (Quartile Deviation) ในการวิเคราะห์ของอัตราส่วนทางการเงินของธนาคารพาณิชย์ไทย

๗. ใช้ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ในการวัดประสิทธิภาพทางการเจริญเติบโตโดยวิธีอัตราการเจริญเติบโตแบบสมดุลย์ (Balanced Growth)

๘. คำนวณค่า GINI Concentration Coefficients ของสินทรัพย์รวมและของกำไรสุทธิของธนาคารพาณิชย์ไทย

ประโยชน์จากการทำวิจัย

๑. จากผลของการวิจัยจะเป็นส่วนหนึ่งที่นักวิชาการธนาคารพาณิชย์สามารถนำไปใช้ประกอบการตัดสินใจโดยช่วยในการวางแผน และประมาณการการลงทุนในสินทรัพย์ของธนาคาร

๒. การวัดประสิทธิภาพของธนาคารพาณิชย์จะทำให้ผู้ที่สนใจโดยทั่วไปสามารถทราบถึงประสิทธิภาพของธนาคารพาณิชย์ไทยที่มีขนาดต่าง ๆ กัน และทราบถึงความสามารถในการหากำไรของสินทรัพย์เหล่านั้น